

MAANOMISTUS EUROOPAN-VENÄJÄLLÄ

Kolmenkymmenen miljoonan talonpojan nälänhätä on taas uudelleen antanut virikettä kysymykselle talonpoikaiston asemasta Venäjällä. Tätä kysymystä pohdittaessa jätetään tavallisesti huomioimatta pääasia, nimittäin suurmaanomistuksen, etupäässä aateliston, tilanherrain maanomistuksen suhde talonpoikaiston asemaan. Tähän pääasiaan tahdommekin kiinnittää lukijain huomion.

Vuonna 1907 sisäasiainministeriö julkaisi „Maanomistuksen tilastot vuodelta 1905”. Näiden virallisten tietojen nojalla, joita ei ainakaan voida missään tapauksessa epäillä puolueellisuudesta talonpoikien hyväksi, voidaan saada melko tarkka käsitys eräästä nälänhädän perussyystä.

Hallituksen tilasto määritteli Euroopan-Venäjän 50 kuvernementissa olevan maamäärän 395 miljoonaksi desjatiinaksi. Mutta tämä luku ei anna kuvaa todellisesta asiain-tilasta, koska siihen sisältyy toista sataa miljoonaa desjatiinaa kruununmaita kaukaisesta pohjolasta: Arkangelin, Aunuksen ja Vologdan kuvernementeista. Nämä maat ovat enimmäkseen kelpaamattomia maataloudelliseen käyttöön; ne ovat kaukaisen pohjolan tundraa ja metsiä. Näihin maihin viitataan tavallisesti vain siinä tarkoituksessa, että saataisiin *hämäröitetyn* maataloudelliseen käyttöön kelvollisten maiden todellinen jakautuminen.

Vähentämällä pois nämä maat saamme kelvollisen maan kokonaismääräksi 280 miljoonaa desjatiinaa (pyöristetyin luvuin). Niistä lasketaan olevan yksityismaata 101 miljoonaa desjatiinaa ja osuusmaata 139 miljoonaa. On tarkastettava erikseen tilanomistajain suurmaanomistusta ja talonpoikain pienmaanomistusta.

Suurista maataloista hallituksen tilasto antaa tällaiset tiedot:

*Yksityinen henkilökohtainen maaomaisuus
Euroopan-Venäjällä:*

Maatilojen suuruus: yli	Maatiloja	Maata— desjatiinaa	Keskimmäin yhtä maatilaa koh- den—desjati- naa
500 — 2.000 desj.	21.748	20.590.708	947
2.000 — 10.000 „	5.386	20.602.109	3.825
10.000 desjatiinaa	699	20.798.504	29.754
<i>Yhteensä</i>	27.833	61.991.321	2.227

Nämä tiedot ovat vaillinaisia, koska ei ole laskettu hallitsijasuvun maita, suurten kauppayhtiöiden maita ynnä muuta sellaista. Mutta kuitenkin *pääasia* Venäjän tilanherrojen maanomistuksesta selviää näistäkin numeroista. *Seitsemänsataa* tilanherraa omistaa 21 miljoonaa desjatiinaa, s.o. lähes *kolmekymmentä tuhatta desjatiinaa kukin*.

Vähemmän kuin 28 tuhatta tilanherraa omistaa 62 miljoonaa desjatiinaa maata, s.o. keskimäärin *2.200 desjatiinaa kukin*. Siihen on lisättävä hallitsijasuvun maat — niitä lasketaan olevan yli *viisi* miljoonaa desjatiinaa. Ja sitten yli *kolme ja puoli* miljoonaa desjatiinaa maata kuuluu 272:lle „kauppa- ja teollisuus-, tehdas- ynnä muulle” yhtiölle. Epäilemättä ne ovat suuria maatiloja, — suurin osa niistä sijaitsee Permin läänissä; *yhdeksälle* sellaiselle yhtiölle siellä kuuluu *lähes puolitoista miljoonaa* desjatiinaa maata (tarkka luku on 1.448.902).

Siis saamme yhteensä ei ainakaan alle, vaan varmastikin yli *70 miljoonan* desjatiinan maata, joka kuuluu kaikkein suurimmille tilanherroille. Näiden suurtilanomistajien lukumäärä on vajaa *30 tuhatta*.

Otamme nyt talonpoikien maanhallinnan. Hallituksen tilastotietojen mukaan niillä talonpojilla, joilla on pienimmät maaosuudet, oli osuusmaata:

Osuusmaa:

Maosuuksen suuruus	Taloja	Maata— desjatiinaa	Keskimää- rin 1 taloa kohden desjatiinaa
Alle 5 desjatiinan	2.857.650	9.030.333	3,1
5—8 desj.	3.317.601	21.706.550	6,5
8—15 „	3.932.485	42.182.923	10,7
<i>Yhteensä</i>	10.107.736	72.919.806	7,0

Siis *kymmenellä miljoonalla* talonpoikaisperheellä — joita on kaikkiaan noin 13 miljoonaa — on *73 miljoonaa desjatiinaa maata*. Keskimäärin tulee *seitsemän* desjatiinaa taloa kohden. Tähän on lisättävä pienet yksityisomistajain maatilat: omistajia, joilla on alle 10 desjatiinan, lasketaan olevan 409.864, ja maata heillä on 1.625.226 desjatiinaa, s. o. vähemmän kuin neljä desjatiinaa taloa kohden. Näin muodoin saamme kokonaisluvuksi *noin kymmenen ja puoli miljoonaa* talonpoikaisperhettä, joilla on *75 miljoonaa* desjatiinaa maata.

Nyt voimme rinnastaa näitä perustietoja, jotka talonpoikaiskysymystä pohdittaessa hyvin usein unohdetaan tai esitetään väärin:

Tilanherrain suurmaanomistus: *30 tuhatta* omistajaa — 70 miljoonaa desjatiinaa maata.

Talonpoikain pienmaanhallinta: *kymmenen ja puoli miljoonaa* haltijaa — 75 miljoonaa desjatiinaa maata.

Nämä ovat tietenkin yleistietoja. Talonpoikien aseman ja suurtilojen merkityksen seikkaperäisempää tutkimista varten on otettava tiedot alueittain tai piireittäin ja toisinaan jopa kuvernementeittain. Mutta sekä hallituksen että liberaalien ja osaksi jopa narodnikkienkin leiriin kuuluvat taloustieteilijät hyvin usein *hämärtävät* maakysymyksen *ytimen* nimenomaan viittaamalla eri seutuihin tahi kysymyksen erinäisiin yksityisseikkoihin. Jotta maata ja talonpoikien asemaa koskevan kysymyksen *perusmerkitys* tulisi selväksi ei saa jättää huomioimatta ylläesitettyjä perustietoja eikä antaa yksityisseikkojen hämärtää pääasiaa.

Esimerkkejä sellaisesta hämärtämisestä mainitsemme seuraavassa kirjoituksessa *. Mutta nyt teemme ensimmäisen perusyhteenvedon. Euroopan-Venäjällä maa on jaettu niin, että suurimmilla tilanherroilla, jotka omistavat yli 500 desj., on hallussaan 70 miljoonaa desjatiinaa, ja sitä paitsi näiden tilanherrojen luku ei nouse edes 30 tuhanteen.

Mutta talonpoikien valtavalla enemmistöllä, nimittäin kymmenellä ja puolella miljoonalla perheellä 13 miljoonan talonpoikaisperheen kokonaisluvusta, on maata 75 miljoonaa desjatiinaa.

* Ks. tätä osaa, ss. 58—62. *Toim.*

Tilanherrain maatilojen keskisuuruus on *2.200 desjatiinaa*. Pienten talonpoikaistilojen keskisuuruus on *seitsemän desjatiinaa*.

Jos kolmenkymmenen tuhannen suuromistajan maat joutuisivat kymmenelle miljoonalle talonpoikaistalolle, niin näiden talojen haltuun tulisi *miltei kaksi kertaa enemmän* maata.

Millaiset tilanherrain ja talonpoikien väliset taloussuhteet tällaisesta maan jakautumisesta johtuvat, siitä puhumme seuraavalla kerralla.

„*Neuskaja Zvezda*” № 3,
toukokuun 6 pnä 1912
Allekirjoitus: R. S i l i n

Julkaistaan „*Neuskaja Zvezda*” lehdessä
tekstin mukaan
